

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi római kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajukért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt

Ugy a lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közművelődés“ szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

Népünk uralkodó hibái s ezek gyógyszerei.

Tekintettel az iszákosság, káromkodás, babona, vallási közömbösség és ezekből származó erkölcsi és anyagi súlyedére.

Irta: *Fózza Sándor.*

Jelige: „Még jóni kell, még jóni fog
Egy jobb kor, mely után
Buzgó imádság esedez
Száz ezek ajakán.“

Vörösmarti M

(Folytatás.)

III. b) Menjünk egy lépéssel tovább, vizsgáljuk meg a javasasszonyok és kuruzsolók gyógyszereit, eljárásait, melyekkel a könnyen hívó nép minden betegségeit képesek megorvosolni, nem irtozva azon halálos vétkektől, melyeket eljárásaik által elkövetnek. Inkább bizik a nép ezekben, mint az igazi orvosokban, ezekre meri bizni életét, gyermekét, anyját, feleségét, az ők titkos tudományuk, ráolvasás stb. stb. mégis csak kevesebbé kerül a patikánál. Ugy, de falun nincs legtöbb helytt orvos meg patika sincs; a város messze van; módja nincs orvosért küldeni: sokba kerül. S tehát voltaképen kényszerítve van rá, hogy az ilyenekhez forduljon ők mégis csak tudnak, értenek az orvosláshoz különben nem fognának hozzá. Disznólábbal, liszttel, gabonával is ki lehet őket elégíteni, ha készpénz nem volna a háznál.

Nó hiszen a ráolvasás még csak megjárna, hanem néha olyan holmikkal terektálják a szegény beteget, hogy ha olyas egészséges volna, mint a makk, még akkor is alig jó darabig el nem veszne az étvágya az októl. Más oldalról a mellett, hogy hobortosságukkal a szegény népet vagyoni tekintet-

ben sorvasztják, néha igen sok ragályos betegségnek terjesztői.

Az orvosság készitést valamely „ős szülőjük boszorkány mestertől tanulta volt el, vagy az égből lehullott írásból szedte volt össze.“ A titok elárulóját legnagyobb átok sújtana. Ha kérdezik a gyógymód felől, egyszerűen azt felelik: „minél jobban kérdezik, annál jobban használjon.“ És ez természetes, mert ha a szegény rászédett nép nyomára nem jöhetne ördögi kenőcsek, undorító ételitaluk miben léte re vagy mivoltára, bizony sódor helyett alig ha nem száraz fejsze nyelet kapnának. Aligha fel nem kopnék bünös álluk.

Mi azonban, — ha a nyájas olvasó nem irtozik tőle föllebentjük az ördögi gyógykezelés titkos lepedőjét, hogy tanuljunk valamit mi is és tanithassunk másokat is.

Debreczen városában fedezett volt fel a rendőrség egy kuruzsoló — pokoli konyhát. Volt ott — mint V. J. elbeszéli, — ember koponya, melyről még a haj sem hullott volt le egészen. A temető őről halottakat vásárolt a vén banya s azokat kifőzte, kiégette orvosságnak. Volt azonkívül konyháján száraz béka, kigyó, gyík és egyéb undok férgek; akasztott ember haja, kötél darabja nadrágja, halott körmök és más borzadályos patikai készlet, mikből az embereknek ételt, kenőcsöt főzött. Itt van! Melyik atyafi nem iszonyodnék el. ha sejdíthetné, hogy öt pénzeért, szalonnájáért stb. békával, kigyóval, akasztott ember-körömmel „kurálják!“

A „rontás.“ „Megcsinálás.“

Az ismeretlen betegségeket a nép rontásnak nevezi. A rontás úgy keletkezik, hogy az ember haragosa étel maradékat, összekuszált fonalat, ál-

mát, diót stb. átokkal szór el az utcán, s a ki belelépik, vagy az utóbiakat fölvevén csak meg is kóstolja, azonnal meg fogja az átok.

Az efféle rontások legtöbbször fekélyes ragados betegségek alakjában mutatkoznak, melyeket kicsapongó élet által szerez az illető s így az orvosnak szégyeni megmondani, nehogy erkölcstelen élete napfényre jöjjön. Babonás eredetet tulajdonít neki, pedig ő maga saját magának megrontója és nem a fonál, vagy ételmaradék. És mivel szégyenli orvoshoz menni — a javas aszszony hobortossága alatt, vagyis miatt nem tud belőle kigyógyulni s ez által megrontja vérét, megrontja a következő ártatlan ivadékot, mert az ilyen által öröklődik a gyermekekre is; és roppant kárára van a társadalomnak is.

Lássunk bár egy „receptet“ a rontás orvoslására vonatkozólag.

„Paszulyt, lencsét köleskását össze kell főzni kilencz fának termő rügyeivel; ezt a beteg egye meg. A mit meg hagy azt a moslékos csöbörbe öntik, s e csöbörben mindazon edényeket és evőeszközöket meg kell mosni, melyekben az orvosság főtt és melyekkel a beteg az megette; a moslékkal a beteget tetőtől talpig meg kell mosni háromszor. Ez orvosság mellett még a következő ráolvasás végeztetik.

„Poklos ember ment a Jézushoz; János apostol látván, elszaladt. Poklos mondá Jézusnak „ne nyuj hozzá!“ Jézus mondá Jánosnak „nyuj hozzá!“ Az Ur Jézus hozzá nyult egy zöld ággal. Siess innen eltávozni pokoli betegség mint János apostol eltávozott tőled. Így muljon el rólad a rontás sietve. Amen“.

Kotyvaszték étel, moslékban fűrésztés! Vajjon meggyógyítja-e a szegény tudatlan beteget? Ilyenekkel szívják vérét a különben is szegény népnek!

Hanem a mit elmondandó vagyok, az olyan gyógyítási módja a rontásnak, mely a hét főbűnök-nél is főbb gonoszság, s a csodadoctorok óriási gyalázatossága a legembertelenebb alakban nyilvánul. Azt hiszik ugyanis, hogy a rontás elmulik, ha a beteg fekélyes testrézével egy ártatlan hét éves gyermeket megérint, és ez által rut fekélyüket átszármaztatják az ártatlan kisdedek testébe, megmérgezik azoknak testét (vérét) s ezzel egész életükre nyomorékká teszik... Ennek számtalan példával találkozhatunk még napjainkban is. Ime a bona!

(Folyt. köv.)

Szabályzat

a középiskolai (gymnasiumi és reáliskolai) tanárvizsgálatra.*

1. §. Vizsgáló bizottság.

1. A középiskolai rendes tanszékek betöltése tanári oklevél alapján eszközöltetvén: a vizsgálatok tartása és az oklevelek kiállítása az országos középiskolai tanárvizsgáló bizottság jogkörébe tartozik.

2. A vizsgáló bizottság kiválólag oly férfiakból áll, kik az egyetemen és műegyetemen a középiskolai oktatás egyes főágainak tudományos képviselői.

3. A vizsgáló bizottság tagjait a vallás- és közoktatásügyi magy. kir. miniszter nevezi ki, öt-öt évi időszakra, egy-egy tagot a bizottság elnökéül és alelnökéül jelölvéni ki.

Az elnök a vizsgálati és tanácskozási üléseken elnököl, a bizottság közigazgatási ügyeit végzi, és irattárát rendben tartja.

Az alelnök, az elnök akadályoztatása esetében, ezt minden vizsgálati ügyben helyettesíti.

2. §. A vizsgálat általános követelményei. A vizsgálat 3 fokon eszközöltetik. Ezek: az alapvizsgálat, a szakvizsgálat, a paedagogiai vizsgálat.

Az alapvizsgálaton, mely két évi egyetemi szaktanulmányok végzését tételezi fel, megkivántatik a jelölttől:

a) hogy két középiskolai tantárgyban, melyek egy-egy szakcsoportot alkotnak, oly fokú készütséget tanúsítson, melyből kitűnjék, hogy a szoros értelemben vett középiskolai tananyag alapvető részeinek ismeretében biztos otthonosságot, későbbi tanulmányainak sikeres folytatására pedig kellő készütséget és megnyugtató képességet szerzett.

Megjegyzendő, hogy a vizsgálat e fokán, fő- és melléktárgy között különbség nem tétetik, hogy továbbá tekintet nélkül a választott szaktárgyak minőségére, az alapvizsgálat tárgyát képezik még:

b) a magyar nyelvtan és a magyar irodalomtörténet elemi (magyar írásbeli dolgozattal).

c) egy modern nyelv (a német, francia, angol, olasz nyelvek közül) fordítással.

Csak oly jelöltek, kik az alapvizsgálaton kielégítő előkészületről és kepeességről tesznek tanúságot tart, hatnak igényt arra, hogy szaktanulmányaik kiegészítése céljából valamely egyetemen töltött további két év után, szakvizsgálatra jelenkezhessenek.

A szakvizsgálat általános követelményei:

a) A tudomány jelenkori álláspontjának megfelelő tájékozottság a jelölt által választott szakcsoportba tartozó tantárgyakban, és oly tanulmányok felmutatása, melyekből kitűnjék, hogy a jelölt tudományos képzettsége a középiskola színvonalát meghaladja.

b) A két szak egyikének, mint főtárgynak, valamely szabadon választott ágában oly részletes irodalmi

* Kiadta a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter, 1882-ik évi január hó 30-án 4567. sz. a. kelt rendeletével. Mint közérdekű okmányt czélszerűnek láttuk lapunkba is fölvenni Szerk.

tanulmányon alapuló képzettség, mely a jelöltet önálló tudományos munkásságra képesíti.

Megjegyzendő egyébként, hogy e vizsgálat mind a két tárgyra nézve, a középiskola összes osztályaira vonatkozik.

A paedagogiai vizsgálat:

c) A szakvizsgálat sikeres letétele után minden tanárjelölt köteles még egy évet (rendszerint az 5-ket) bölcseleti és paedagogiai tanulmányai tökélyesbítésére és didaktiai gyakorlat szerzésére fordítani, mely utóbbira a magy. kir. tanárképző intézet gyakorló iskolájában vagy más, a vallás- és közoktatásügyi magy. kir. miniszterium által kijelölendő, középiskolán adatik alkalom. Egyébként ezen 5-ik évet valamely hazai vagy külföldi egyetemen tölthetik, de tudományos foglalkozásukat hivatalos bizonyítvánnyal tartoznak igazolni.

Következik ezek után a paedagogiai vizsgálat, melyen arról tesz tanúságot a tanárjelölt, hogy a tudományos ismeretszerzés módjainak áttekintésén kívül képességgel bír a gondolkodás törvényeit és a tapasztalati psychologia utmutatásait a tanításban öntudatos felfogással és czélszerű módon alkalmazni.

3. §. Vizsgálati szakcsoportok.

A vallásoktatási képességre vonatkozó határozatok e szabályzat tárgyát nem képezvén, a vizsgálati szakcsoportok a következők: 1. Klasszika philologia. 2. Magyar és latin nyelv és irodalom. 3. Német és latin nyelv és irodalom. 4. Francia és latin nyelv és irodalom. 5. Történelem és görög nyelv és irodalom. 6. Történelem és latin nyelv és irodalom. 7. Mennyiségtan és természettan. 8. Mennyiségtan és ábrázoló mértan. 9. Természettan és földrajz. 10. Természettan és vegytan.

Az e csoportokban fölemlített két tárgy közül a szakvizsgálatnál az egyik tetszés szerint fő-, a másik melléktárgyul választható; kivétel alá esik a 2., 3., 4., 5., 6. alatt említett latin, illetőleg görög nyelv és irodalom, mely ily kapcsolatban — tekintettel a szakvizsgálat általános követelményeinek, b) pontja alatt kívánt tudományos képzettségre, mely a klasszikus tanulmányokban a görög és latin nyelv és irodalom együttes ismeretét multhatatlanná teszi — csak melléktárgyat képezhet.

Egyébként megengedtetik, hogy az imént említett tárgycsoportokból megejtett alap- és szakvizsgálat után a jelölt még egy oly harmadik szaktárgyból is vizsgálatra bocsájtassék, melyre nézve legalább két évi egyetemi tanulmányt mutat ki. Ezen esetben alap- és szakvizsgálat egybefoglalható. A philosophia mint gymnasiumi tantárgy nem tesz csoportbeli szakot. Középiskolán való tanítására a képesítés föltételét a 7. §. III. pontja határozza meg.

4. §. Az alapvizsgálat részletes követelményei.

I. Klasszika philologia. a) Bevezetés a nyelvtudományba. (A nyelv mivoltáról való nézetek, a nyelvtudomány föladata és módszere; a nyelvek osztályozása; a rokon nyelvek csoportjai; nyelvhasznító eljárás.) b) Rhetorika, poetika. c) Görög-latin nyelvtan; fordításal iskolai auctorokból d) A görög és a római nép tör-

ténete. Azokra nézve, kik a klasszikus nyelveknek csak egyikét veszik kapcsolatban egy más tárggyal, az a) b) c) alatt kifejezett követelmények épen oly mértékben érvényesek, mint azokra, a kik a két klasszikus nyelvet egy csoportba foglalják; a d) pont teljesítésére azonban csak annyiban kötelezettek, a mennyiben az a választott egyik nyelv minőségének megfelel.

II. Magyar nyelv. a) Bevezetés a nyelvtudományba. b) Stiliztika, rhetorika és poetika (magyar írásbeli dolgozattal). c) Előleges ismerkedés a magyar nyelvészet segédforrásaival, nevezetesen: az ugor rokon nyelvek közül a finn nyelvnek ismerete (nyelvtan, könnyebb szöveg fordítása). d) A magyar nemzet mivelődéstörténetének áttekintése.

III. Német nyelv. a) Bevezetés a nyelvtudományba. b) Stiliztika, rhetorika, poetika (magyar írásbeli dolgozattal). c) A goth nyelvtan elemei és megfelelő nyelvm emlékek magyarázata. d) A német nemzet mivelődéstörténetének áttekintése.

IV. Francia nyelv. a) Bevezetés a nyelvtudományba. b) Stiliztika, rhetorika, poetika (magyar írásbeli dolgozattal). c) A francia nyelv alak- és mondatana (a latin nyelv alapján.) d) A francia nemzet mivelődés történetének áttekintése.

V. Történelem. a) görög-római történet és kutfői; görög-római államrégiségek. b) Magyar történet az Árpádok és Anjouk korában. A magyar történetírás kutfői s valamelyiknek olvasása. c) Az ó-kor és Magyarország földrajza.

VI. Mennyiségtan. a) Trigonometria (sik- és gömbháromszögtan.) b) Analytikai mértan (sik- és térmértan.) c) Analysis: Complex számok; a végtelen sorok elmélete; az egyenletek elméletének elemei; a differencialis és integralis számítás elemei.

VII. Ábrázoló mértan. a) Orthogonalis projectio alapelvei és axonometria. b) A görbe vonalak és felületek constructiv elmélete, nevezetesen: térgörbék és kifejthető felületek; másodrendű felületek, forgási, általában burokfelületek. Az áthatási és érintési problémák megfejtése és a contourok meghatározása, klinogonalis és orthogonalis parallel projectioiban. c) Árnyéktan, tekintettel az isophoták constructiv meghatározására. d) Távlatlan.

VIII. Természettan. a) Kísérleti természettan. b) Az analytikai mechanika elemei. c) A középiskolai tananyag bizonyos csoportjára szorítókozó kísérleti jártaság.

IX. Vegytan. a) Kísérleti vegytan; beleértve a a szerves vegytan elemeit (a szoros értelmében vett középiskolai tananyag határai között), elemző minőleges vegytan, szervetlen készítmények gyártása. b) Jártaság az iskolai kísérletek végrehajtásában.

X. Természettan. a) Általános ásványtan chemiai alapon, és földtan, különös tekintettel a kőzettanra. b) Általános állattan és őszehasonlító bonctan. Szövettan és fejlődéstan. c) Növények alak- szövet- és élettana. Növénytani mikroszkopia.

XI. Földrajz. a) Mathematikai földrajz. b) Carto

graphia (gyakorlat a térképrajzolásban.) c) Tájékozottság a statisztika és nemzetgazdaságtan elemeiben.

5. §. A szakvizsgálat részletes követelményei.

A) A választott főtárgyra való tekintettel.

I. Klasszika philologia. a) Jártasság a görög, illetőleg a latin hang-, alak- és mondattanban, tekintettel az összehasonlító nyelvészet eredményeire. b) A görög, illetőleg latin irodalom-történetnek a klasszikus művek olvasásán alapuló ismerete és képessége azokat irodalom-történetileg és esztétikailag méltatni.

A megkívánt olvasottság mértékét illetőleg irányadásul szolgálnak következők.

a) Görög auctorok. 1. Költők: Homeros két eposzának teljes ismerete alaki és tárgyi tekintetben. Elegikusok és ódaköltőkből (Solon; Theognis, Pindar) néhány válogatott darab. Drámairókból: Aischylos egy darabja, Sopokles két tragédiája, Euripides egy darabja (Iphigenia Taurica), Aristophanes egy vigjátéka. 2. Prózairók: Történetirók: Herodotos tartalmi ismerete; azonkívül valamely nagyobb összefüggő résznek (p. o. VI.—IX.) beható tanulmányozása. Thukydides tartalmi ismerete; I.—V. könyv behatóan. Xenophon, Memorabilia, Anabansis és Kypopaedia. — Szónoklat: Demosthenes néhány beszéde Aischines, Isokrates és Lysias egy-egy beszéde. — 3. Philosophia: Platon politikájának alapos ismerete és 3—4 nevezetesebb dialogusának beható tanulmányozása. b) Latin auctorok. 1. Költők: Vergiliusból: Aeneis egészen. Néhány ecloga; Georgicon egy könyve. Horatiusból az odák, a szatírák és levelek fele. Ovidiusból Metamorph., Trist. 2 könyv. Ex Ponto 1 k. Terentiusból 2 darab. Plautusból 3 darab. Catullus egészen, és Tibullus meg. Propertius egy-egy könyve. 2 Prózairók: Liviusból: A II. pun. háboru, Sallustius: egészen, Tacitusból: Annales vagy Historiae néhány könyve; Agricola vagy Germania. Caesarból: Bellum gallicum és Civile. Ciceróból: Pro Roscio; In Catilinam (I.—IV.); Pro lege Manilia; pro Sulla; pro Sestio, in Verrem (4-ik beszéd), Philippica (3); egy rhetorikai, egy philosophiai mű; leveleinek áttekintő tartalmi ismerete, és néhány levél behatóan.

c) Görög, illetőleg római régiségek (beleértve a Mythológiát).

d) Tájékozottság a philologia jelenkori állása körül és jártasság a philologiai módszerek és segédeszközök alkalmazásában.

e) Képesség latin nyelven helyesen írni és beszélni.

II. Modern nyelvek.

1. Magyar nyelv és irodalom. a) A magyar hang-, alak- és mondattan rendszeres ismerete, tekintettel a magyar nyelv fejlődésére (történeti nyelvten, magyar nyelvemlékek átnézete) és a magyar nyelvészet történetére. b) Magyar-ugor összehasonlító nyelvten. c) A magyar nyelvnek szóban és írásban biztos és helyes alkalmazása. d) A magyar irodalom történetének korszakai kezdettől napjainkig, kapcsolatban a politikai történettel, a mennyiben egymásra lényegesen hatottak. A tudományok történetéből mindaz, a mi az irodalom-

történetbe tartozik, tudniillik oly tudományos művek, melyek irodalmi forma tekintetében is jelesek, vagy pedig általában az irodalom fejlődésére hatottak, különösen a jelesebb történeti, philosophiai és politikai művek. A mi a részleteket illeti a korszakok legfőbb költői és prózai műveinek bővebb ismerete. Az újabb, 1772 óta keletkezett irodalmi irányoknak költők és prózairók közvetlen tanulmányozása által való alapos ismerete. (Középkori költői maradványok; — Tinódi, Balassa, Pázmány, Zrinyi, Gyöngyösi, Cserei, Mikes, Faludy, Bessenyei, Kazinczy, Csokonai, Berzsenyi, Kisfaludyak, Kölcsey, Katona, Vörösmarty, Bajza, Széchenyi, Eötvös, Petőfi, Arany, Szigligeti, Madách, Jósika, Kemény, Jókai.) e) A költői és prózai műfajok elmélete, alkalmazva az illető költőkre és prózairókra. f) Az irodalom-történeti források és módszerek ismerete.

2. Német nyelv és irodalom. a) Általános tájékozottság az [indorgerman] összehasonlító nyelvtudomány és különösen a germán nyelvek terén. b) A német nyelvten és verstan rendszeres ismerete történeti alapon. c) A német nyelvnek szóban és írásban biztos és szabatos kezelése. d) A prózai és költői stílus esztetikája, és képesség irodalmi műveket széptanilag elemezni és méltatni. e) A német irodalom ismerete, főleg a XII.—XIII. és XVIII.—XIX. századé; ezek kitünőbb termékeit a jelöltek magukból a forrásokból tartoznak ismerni. Tájékozottság az irodalomtörténetírás terén. A megkívánt olvasottság mértékét illetőleg irányadásul szolgálnak a következők: A Nibelungének, Parsival, Walther von der Vogelweide; Klopstock [ódák], Lessing [Hamburgi dramaturgia, Laokoon, Emilia Galotti, Minna von Barnhelm Nathan der Weise]. Wieland [Oberon], Herder [Cid, Stimmen der Völker in Liedern, Ideen zur Geschichte der Menschheit], Bürger [balladák], Goethe [kisebb költemények, Hermann und Dorothea Reineke Fuchs; Götz, Egmond, Iphigenia, Tasso, Faust; Werthers Leiden, Wilhelm Meister, Wahrheit und Dichtung], Schiller [románok és balladák; Räuber, Don Carlos, Wallenstein, Maria Stuart, Jungfrau von Orleans, Braut von Messina, Tell; Ueber naive und sentimentale Dichtung; Ueber aesthetische Erziehung]; az újabbak közül főleg Uhland, Rückert és Heine nevezetesebb művei.

3. Francia nyelv és irodalom. a) Általános tájékozottság az összehasonlító nyelvtudomány, különösen a román philologia terén. b) A francia hang-, alak- és mondattan rendszeres ismerete történeti alapon. c) A francia nyelvnek szóban és írásban helyes és biztos kezelése. d) A prózai és költői stílus esztetikája és képesség, irodalmi műveket széptanilag elemezni és méltatni. e) A francia irodalom-történet ismerete, különösen a XVII. századtól napjainkig, és olvasottság a középiskolai oktatás szempontjából fontosabb francia remekirők műveiben. Malherbes (odes, sonnets), Théatre classique (Corneille, Racine, Molière remekművei), La Rochefoucauld (Maximes et Reflexions), La Bruyère (Caractères), La Fontaine (Fables), Boileau (Art poéti-

que, Satires, Epitres; részlet a Lutrínból), Descartes (Discours de la Méthode) Logique de Port-Royal, Pascal (Pensées; de l'autorité en matière de philosophie; Réflexions sur la géométrie; de l'art de persuader), Sévigné (leveleiből), Fénelon (Dialogues des morts; Lettre à l'académie française), Bossuet (Discours sur l'histoire universelle; Oraisons funébres), Voltaire (Henriade; Brutus, Zaire, Alzire, Mahomet, Oedipe; Siècle de Louis XIV), Buffon (Sur le style) Montesquieu (Grandeur et décadence des Somain) J. J. Rousseau (Emil), Rollin (Traité des études) továbbá az újabbak közül: Beaumarchais, Chateaubriand, Staël, V. Hugo, Lamartine, Béranger, Guizot, Villemain, Nisard, St. Beuve egyes nevezetesebb művei.

(Vége köz.)

T Á R C S A.

Boldogság a semmiségben.

Nincs-e tehát lélek? S ha van, úgy nem várhat e arra
A boldogtalanok sorsa ez élet után?
Vagy csak *anyag* van s ez nem multhatik el, de belőle
Átváltozva, leend fü, fa, ezernyi virág?
Nem lekaszálják a fűvet és vágják-e le a fát
És nem szenved-e sok sértegetést a virág?
S azt hiszed, az nem fáj nekik, mikor elveszik éltök,
Mert nincsen dobogó szív kebelükbe se szusz?
És véled, hogy ezen „*let s érzés nélküli élet*
Boldog“ — s ebbe akarsz jutni halálad után:
Mert, mint mondod „*örök boldogságot leled ottan,*
Mely nem függ a csaló képzeleten, de való“
Fából vaskarikát sokkal könnyebb kieszelned,
Mint eme képzelt „*létnélküli boldogulást*“
Mély s nagy titkait a természetnek kutatod, — de
E myszteriumok nem vak eszedre valók.
Némi vonásokban látván a titkos erőket,
Gőgöd az isten erő végtelenébe csapong;
Ám pedig a korlát marad áttörhetlen örökké,
A melyen érv ez áll: emberi ész, ne tovább!
Bizzad *anyagrésszed* hát arra, ki gyurta *agyagból,*
S *szellemed* is szint ó rá, ki lehelte beléd.

Bálinth Gyula.

Kisebb közlemények.

— **Heti körszemle.** Itthon. *A közlekedésügyi tárcsa* elvállalására, hir szerint gr. Csáky Albin Szepesmegye főispánja szólítottattól föl. — *Mióta a zsidókérdés,* különösen a rejtélyet tiszta-eszlári ügy miatt, nálunk is élénkebb viszhangra talál, ezzel egyidejűleg kerül mind határozottabb alakban felszínre a már többször is lomtárba jutott „*polgári házasság*“. Némely rajongók e tekintetben fontoskodó képpel hivatkoznak hazánk önkényes száműzöttjére Kossuthra, mint tekintélyre; sőt még arra a vakmerőségre is vállalkoznak, hogy holmi általános, homályos és kétes színű czélzásokkal elhitesseék, miszerint a polgári házasságnak tulajdonképen maga a kath. főpapság sem ellensége.

A nagy közönség azonban most már nagyon jól tudja, hogy hányat ütött az óra, s nem olyan könnyen ül fel minden nagyhangu föllentésnek. — *A kath. szerzetek középkorú legjobbak* Magyarországon, ezt proclamálta f. hó 1-én a budapesti tud. egyetem megnyitásán az új rector magnificus, dr. Jendrassik Jenő székkfogaló beszédében minek okát nem annyira a tanerőkben, mint inkább az ott divó tanrendszerben találja. — *Az ajánlott levelek* ezután féltreértés kikerülése végett egy nagy R. betűvel lesznek megjelölendők. — *Egy Bor Lajos nevű evang. pásztor* állt aug. 30-án a nyitrai kir. törvényszék előtt, ki közgyűléseken sőt még a szószékeken is magyarellenes izgatásokra vetemedett. — *Trefort A.* közoktatásügyi minister új ministerségének tize-diké évszaktát ritka ünnepélyességek között ünnepelték meg a város a sajtó és a vidéki tanférfiak. — **Franciaország.** *A francziák és németek közti viszony* utóbbi időben nagyon megzavarodott, mely még feszültebbé vált azon tüntetés által, melyet a német tornaegylet ellen a „*francia patrióták ligája*“ rendezett. — *A forradalom és fölfogatás* elemei egy nagy és széles körben kiterjedt szövetséget képeznek Franciaországban, mely szövetség 6 főcsoportra oszlik 22,270 taggal, 3000 tiszttel vagy mint magokat nevezik sectiófőnökkel. Minden egyes csoportnak van pénztára, melyet a tagok töltenek meg, hogy a vezérek megélhessenek. [Valóban jobb ügyszó méltó buzgóság és áldozatkészség. Szerk.] — **Olaszország.** *A bresciai püspök* ft. Verzeri levelet intézett a san-marnói plébániai bizottság elnökéhez, melyben helyesli azon bizottság tiltakozását bresciai Arnold ünnepeltetése ellen. — **Németország.** *A vatikán Melletti porosz követ* Schlözer ur, aug. 25-én tért vissza Varzinból Berlinbe, honnan nemsokára vissza fog menni állomására Romába. — **Belgiumban** az állami kötelezett oktatás kény szertörvényét akarják most a szabadkőművesek keresztülvinni, mióta a tények bebizonyították, hogy az oktatási szabadság mellett a kath. iskolák felvirágoztak és az állami iskolák nagy része üresen áll. — **Poroszországban** a culturrez újabb megbeszélés tárgyát képezi mióta a vegyes házasságok kérdése, mintegy erőszakosan, hajánál fogva előrántatott. **Angolország.** *Dublinban* a városi rendőrségnél alkalmazott egyének közül 300-an elbocsátattak, mert részt vettek egy meetingben, mely a magasabb rendőri tisztviselők eljárását rosziáló határozatot fogadott el. Elénk izgatottság uralkodik és valamennyi rendőrszámra: 883-an megszüntette tevékenységét, s csak a legmagasabb tisztviselők, felügyelők és segeantok maradtak meg állomásaikon. — *Az angol katolikusok* „*katholikus conservatív nemzeti egyesületet*“ alapítanak Londonban fiókegyletekkel az ország különböző tartományaiban. — **Oroszország.** *Az Amerikába kivándorlott zsidók* tömegesen térnek vissza Oroszországba. Jellemző, hogy az amerikai zsidók saját költségeken küldik vissza hitsorsaikat, csakhogy megmeneküljenek tőlük, — **Romania.** *Bukarestből jelentik,* hogy a román és szerb király valamint a bolgár fejedelem találkozni fognak egymással. — **Görögország.** *A török-görög határ* egész kis harczterérek alakult át, melynek egyik pontján pár nap óta szakadatlanul folyik a esetetapét török és görög csapatok között. — **Egyiptom.** A porta most már látva az angoloknak győzelmes előnyomulását Egyiptomban, de különösen hallván, hogy az ázsiai mohamedán törzsek vezérei egyenkint tiltakoztak az Arabival való közösség ellen, — kész nyakra-főre a katonai egyezséget keresztülvinni; azonban most meg az angol közvélemény kezdvén bizalmatlankodni a török katonák hűségében, oly módon hat a politika vezérfaira is, hogy az angol kormány a katonai egyezséget most csak ideiglenes aláírással kívánja ellátni. — **Ezalatt Egyiptomban** a harcz minden oldalon elkeseredéssel foly, s az angol csapatok győzelmet győzelemre vivnak ki. — Aug. 29-én Kairóban a notablek gyűlést tartottak, melyben Arabi pasát Egyiptom egyedüli uralkodójának ismerték

el. A rendőrfőnök erről értesülvén, Arabi ellen nyilatkozott és a gyűlés résztvevőit elfogatta.

Gyergyó-szent-Miklós augusztus hó 28-án 1882. Hogy korunk mily nagy barátja az ünnepélyességeknek arról a napi- és hetilapok hasábjai naponkint tanuskodnak. De fájdalom, ezen ünnepélyek igen gyakran nem a végből vannak rendezve és nem olyan természetűek, hogy az ember lelkét Teremtőjéhez fölemeljék, hanem inkább olyanok, hogy azokban és azok által — Isten vallás, egyház és minden magasztosabb eszme mellőzésével, sőt lenézése és kigunyolásával az érzékiség daemónja dicsőítetik és az erkölcsi corruptio terjesztetik.

Ugyanazért jól esik lelkünknek, ha ez alkalommal a „Közművelődés“ nagyérdemű olvasó közönségének röviden egy olyan ünnepélyről nyújthatunk némitájékozást, a mely Gyergyó-szt.-Miklóson f. hó 27-én ment végbe, s mely igen nagy lelki örömmel és magasztos érzelmekkel árasztá el a jelen voltak keblét.

Ezen ünnepély tárgyát Főt. *Ferenczy* Károly latin szert. uj plebános urnak ünnepélyes beigtatása képezé, mely a következő módon ment végbe:

Miután a püspök urunk ő Méltósága által megbízott beigtató főt. *Salamon* Alajos kerületi es ditrói plebános ur s a kerületi papság közül többen megérkeztek, $\frac{3}{4}$ 11 órakor a harangok ünnepélyes zugása értésére adá az Isten háza felé hullámzó hívő seregnek, hogy az ünnepély már kezdetét veszi. Még zugtak a harangok, midőn a diszmet a papilakból megindult, s élén az ünnepelet, karon vezetve a főt. igtató ur által a zöld galyakkal díszített uton végig haladva, bevonult a helybeli irtalmas növérek által finom müizléssel telékesített és hívő sereggel zsufolásig megtelt plebániái templomba. Most a főt. igtató ur „Veni sancte“-jával kezdetét vette a beigtatási szertartás, melynek folyama alatt a híveket leginkább meghatotta először a főt. beigtató urnak az ezeltől néhány hóuappal elhunyt anyagszelidőségü és aldott emlékü lelkipásztorukról való megemlékezése, másodsor pedig ama szónoki emelkedettség, és ifjui hév, melylyel majd a papi állás magasztoságát, majd pedig a papság érdemeit a valódi civilizatio előmozdításában rajzolta, majd végül a híveknek lelkipásztoruk iránt való kötelességeit alitotta élénk vonásokban szemök elé. Ezt követte a beigtatandó plebánosnak hitvallomása és lelkési esküje.

Miután a beiatatási szertartás véget ért, a beigtatott plebános ur szószekekre lépett és egy rövid de tartalomdus beszédben teljesen meggyőzőleg beszélt a lelkipásztor kötelmeiről az iskolában, a templomban és a társadalomban. Szent beszéd végeztével plebános ur teljes díszegédlettel az Ur oltárához lépett, hogy ott bemutassa az uj frigy vérontás nélküli áldozatát. Az isteni tisztelet alatt a templom közelében elhelyezett mozsarak durranásai jelezték a szent mise főbb részeit.

Az isteni tisztelet végeztével a beigtatott plebános ur vendégszeretete a meghívott és megjelent vendégeket, — kik között Gyergyó-szent-Miklós lakói, minden rang és állapot — különbség nélkül jelentékeny számban voltak képviselve, — több mint 115 teritékü asztalhoz telepítette le. Az első felköszöntőt mondotta *Salamon* Alajos esp. plebános ur Püspök urunk ő Méltóságára és a beigtatott plebánosra. Az esperes ur felköszöntőjét követte számos szebbnél szebb felköszöntő, a melyeket követni szokott viharos éljeneknek hatalmas viszhanatot adtak az előcsarnokban működő zenészek és az udvaron felállított fíradhatlan torku mozsarak. Ebéd alatt több üdvözölő sürgöny és levél érkezett, továbbá egy művészileg kiállított műsorozat, melyen a helybeli irtalmas növérek egy házi ünnepélyre hívják a beigtatott plebános urat és t. vendégeit.

A nagyszabásu ebéd t. u. 5 órakor ért véget, de a vendégek a nevezett házi ünnepélyre várakozva, nem tá-

voztak el, hanem a paplak mellett elterülő kertben szorakoztak egész 6 óráig. Ekkor a ház ura, a főt. plebános ur jelt adott vendégeinek. A menet megindult, s a díszes vendégkoszoru felvonult az irtalmas növérek zárdájába, hol már tisztán szellemi, ugyszolva menyei élvezetek vártak az uj plebános urra és nagyérdemű vendégeire.

Ugyanis *Paulai* szt. Vinczének fíradhatlan leányai az intézet egyik szép nagy termének egy részében gyönyörű ligetet varázsoltak elő különféle bokrok és dísznövényekből, mit egy függöny rejtett el az érkezők szemei elől. Midőn a menet megérkezett, már meg volt telve a terem nagy része díszes női közönséggel. Egy pár percze mély ünnepélyes csend állott be, minden szem kíváncsian nézett a színpadszerű helyiség felé, de a függöny még most sem emelkedett fel, hanem mögötte megszólt a zongora, s ezzel kezdetét vette az akademiikus ünnepély, melynek sorrendje következő volt: 1. Francia vijjáték nyitány. — 2. Az ünnepély előzményei. Párbeszéd 2 felvonásban. — 3. Valzer négy kézre *Brunnertől*, játsza: *Lázár Iza* és *Tiitscher Iza*. — 4. Két magyar népdal négy kézre, játsza: *Sr. Emmanuella* és *Bocsanczi Irma*. — 5. Kettős lépés zenedarab hat kézre, játsza: *Lázár Iza*, *Tiitscher Iza* és *Vákár M.* — 6. *Miserere* *Troubadourból* zongorán és harmoniumon játsza: *Sr. Emmanuella* és *B. Irma*. — 7. Képlet és végezetül *Galop* militair hat kézre játszak: *Sr. Emmanuella*, *Eranosz Anna* és *Bocsanczi I. k. a.*

A leiratlan szépségü ünnepély befejeztével a főt. plebános ur, kinek tiszteletére történt minde, meghatottan mondott köszönetet a tisz. növéreknek és kis növendékeiknek, és magasztos, hála-imában áldá azt a nagy szellemet, ki az ártatlanok nevelését ily emelkedett szellemű, nemes érzelmű, fíradhatatlan és valóban irtalmas nénikékre bizta: áldotta egyszersmind Erdélynek boldog emlékü nagy püspökét *Dr. Fogarasy Mihályt*, ki szülővárosába ily jötevő nemtöket hozott és nekik ily díszes csarnokot emelt. Végül pedig azon forró óhajnak adott kifejezést, hogy vajha eljöne a nevelésnek azon boldog országa, melyben a családanyákat mindenhol ily hivatott kezek nevelnék. — Bevégezve szavait az ünnepelet, mindnyájan ezen kívánsággal távoztunk el: Adja Isten!

Egy jelen volt.

— **Elnöki beszéd.** (Előadta *Földes Józef* a esiki romai katolikus tanítóegyesület 1882. július 1-én tartott gyűlésén.)

A népnevelés szükséges voltának feltüntetésére igen gyakran hangoztatják az anyagi érdekeket; követelik a népnevelést a végből, hogy a gyermek az ő tehetségeinek kifejlesztésével s elméjének hasznos ismeretekkel meggazdagításával a jóra való megélhetés föltételét nyerje meg.

Hogy egyedül evvel a népnek nevelése szükségességét indokolni nem lehet, kitünik abból, hogy ily indító ok mellett oly gyermek, kire nagy vagyon vár s kinek jóra való megélhetése ily módon biztosítva van, nem szorulna nevelésre; de az bizonyos, hogy a főindító-ok mellett ezen anyagi érdek is számításba jön és nyomatékkal esik a latba. Ideiglenes hazánk a föld, itt töreksünk végrendelgetésünkre, de itteni életünk föntartása anyagiaktól függ, azért az anyagiak megszerzése nemcsak megengedett dolog, de rendeltetésünk szerint kötelességünk is. Az anyagiakra való törekvés annál inkább is összefér rendeltetésünkkel, mert azok módot nyujt nak megszerezniük szellemi művelődésünk eszközeit, képesekké tesznek arra, hogy a közjót előmozditsuk és nyomorban levő embertársaink súlyos állapotán könnyítsünk, s oly helyzetbe hoznak bennünket, melyben az erkölcsiség utjának elhagyására kevesebb kísértésnek vagyunk kitéve, mert ki ne ismerne a mindennapi tapasztalat által igazoltnak azt a latin mondást, hogy paupertas maxima meretrix. Már

pedig a tapasztalás mutatja azt is, hogy az életföntartás anyagi kellékeit megszerezni, magának tisztességes megélhetést megszerezni, magának tisztességes megélhetést megalapítani inkább képes, kinek tehetségeit a nevelés kiművelte, mint az, kinek értelmi erői fejletlenül maradtak. Az állat a természettől készen kapja, a mire életének föntartása végett szüksége van; az embernek az ő táplálékát a természettől nagyobb részt úgy kell kiereszkolnia, a természetadományait különféle műveletekkel magának kell szükségletei fedezésére alkalmassá tennie, a társadalmi viszonyok sokféle ágazatai szerint ezerféle utakon-módokon, ezerféle eszközök felhasználásával kell az anyagiakért küzdelem. De a Teremtő azért az ember iránt nem volt mostoha, mert az állat fölé emelve őt adott neki kitűnő tehetségeket, melynek segítségével annak, a mivel életszükségleteit fedezi, birtokába juthat, ha ezen tehetségeit nevelés által kiműveli, kiélesíti. A tehetségek kellő kiélesítését az Isten föltételül szabta arra nézve, hogy az ember a világon boldogulhasson, hogy életmódjában is mennél inkább az állat fölé emelkedhessék, és ezen szabvány érvényesül tehát abban, hogy rendszerint a tanult ember magasabb fokára jut a jólétnek mint a tanulatlan; hogy a tehetségeit kiművelt mesterember, de még az ily földmivelő is rendszerint kedvezőbb anyagi helyzetbe tudja magát fölkuzdeni, mint az, kinek tehetségei parlagon maradtak, s hogy a nemzetek között is a műveltebb gazdagságban, hatalomban túlszárnyalja a műveletlent. Ki ne ismerné el tehát, hogy a népnevelést hangosan követeli az anyagiakra való tekintet is, mert ha a népet neveljük, oktatjuk, ezáltal jóra való megélhetésének egyik főeszközét adjuk kezébe.

De követeli a népek nevelését a hazának java is. Az embertársas életre van hivatva, mert emberi rendeltetését csak emberi társaságban érheti el. Az emberi társaság, melyben élünk, a haza, és e hazának, mely bennünket rendeltetésünk elérésében gyámolít, ennek fejében méltán van joga tőlünk bizonyos viszonyszolgáltatásokat várni. Noha tehát az ember magában is becscsel bír, becse fölött meg is határoz az is, hogy mennyiben tud hasznos tagja lenni a hazának, mennyiben tud annak közös érdeke előmozdításában tényezővé válni. A haza megvárja polgáraitól az erkölcsös életet, mert az erkölcsstelen életű ember a társadalomnak veszedelmére szolgál, megvárja a haza érdeke polgáraitól az anyagi jólétre való józan törekvést, mert a hol a polgárok koldusok, ott koldus ezeknek összesége, a haza is, és mint ilyen nem képes tagjainak céljaik elérését biztosítani. Ha tehát a nevelés-oktatás az értelmi felvilágosodás terjesztésével emeli az erkölcsiséget és fokozza a képességet az anyagi téren való boldogulásra, akkor lehetetlen be nem látni, hogy benne a haza fölvirágzásának egyik elsőrendű tényezőjét birjuk. És nem alaptalanul mondják azt sem, hogy kétszeresen szükséges a népek nevelése oly államban, mely mint a miénk, alkotmányos

kormány formának örvendő, a lakosoknak befolyást enged az ország ügyeinek intézésére. Szabadságával politikai jogával csak a nép élhet a haza közjára, mely annyira képzett, hogy jogát átérteni s azt belátással használni tudja. Az a nép, mely ide nem ért még, szadadságával, jogával a hazát veszedelembé dönti, mert kész megvásárolható eszköze egyesek érdekhajzásának s ily uton termékeny talaja a jellem telenség fölburjánzásának.

És nem a népnevelés-e az, mely a népet kellő értelmi érettségre, szükséges politikai belátásra, jogával okosan élni tudásra vezetni van hivatva? azért nem méltán tarthatja-e magáról e részben is a népnevelés, hogy a hazának jóléte nagy mértékben az ő közrehatásától függ.

Noha azonban a népnevelés a haza felvirágozására jelentékenyen hat, távol kell maradnunk az oly elfogult vélekedéstől, hogy a hazának sorsa egyedül a népneveléstől függ; mi rajtunk áll tehát a haza boldogsága és fönmaradása, rajtunk, kik a népek nevelésével foglalkozunk! A közigazgatás föntartja a társadalomban a rendet, a személy- és vagyon biztosságot, a bíróság oltalmazza a polgárok jogait, a hadsereg védi az országot erőszakos szédulások ellen, a mezőgazdaság, ipar, kereskedelem gondoskodik az anyagi szükségletek ellátásáról... de minek soroljam elő valamennyit? . . . mindezen intézményeknek megvan lényeges közrehatása a haza jólétére s jövődjének biztosítására. Mégis az bizonyos, hogy a nevelés-oktatás intézménye — ideértve az egyházat is, mint főfő nevelőjét a népeknek föntségét tekintve, a társadalom minden egyéb intézményét fölülmulja, mert az közvetlenül az ember rendeltetésére, szellemi tökéletesedésére irányul. Elvonatkozva az emberi természet gyarlóságától, melynél fogva a társadalom tökéletlenségekkel mindenkor tele volt és lesz, — képzelhető oly állapot, melyben mindenki saját magától a színt cselekszik, a mint a közrend és közjó igényli, — akkor közigazgatásra nem volna szükség. Képzelhető, hogy magát mindenki a belénk oltott erkölcsi és jogi törvényekhez szabja s igaztalanságot soha el nem követ, — akkor nem volna per, s a bíróság feleslegessé válnék. Képzelhető, hogy a nemzetek künn s benn békeségben élnek s egymás megtámadásának bennök még gondolata sem támad — akkor nem volna ok katonaság tartására. És így tovább minden intézményre képzelhető oly állapot, melyben azon intézmény szükségtelenné válnék: csak azon intézményre nézve; melynek hivatása a népek keresztény szellemű általános nevelése és tanítása, nem képzelhető oly állapot, melyben szükségtelenné mutatkoznék, mert az az embernek szellemi tökéletesítését veszi célul, a tökéletesség törekvés pedig meg nem szünhetik, az ember, míg ember, annak hiányával létező állapotban nem élhet, mert az természetéhez lényegéhez tartozik.

Akadnak azonban oly aggodalmaskodók, kik olyformán beszélnek, hogy: jó, jó kirdessétek csak azt a

népnevelést oly üdvhozó dolognak, nem lesz annak a házára nézve jó következménye. Az a sok mindenféle ismeret, mire most a népiskola gyermekeket oktatja, fetületes tudásokká teszi ezeket, kik elkezdének okoskodni az egyenlőtlen vagyoni helyzet fölött, elkezdének kételkedni a vallás tanaiban, és megvan bennök teremtvé az elégtelenség a főnálló társadalmi renddel, minek folytán készséges hiveivé válnak a romboló nihilizmusnak socializmusnak. Hát ez már csakugyan baj volna ha azt vesszük, hogy ezen társulatok hiveinek törekvése az emberi józan szabadság kivívására és állandósítására irányul, hát magát ezen törekvést kárhóztatni nem lehet. Az embernek szabadság kell, hogy szellemi erőit kifejthesse és tökéletesedésének mind fölebb haladhasson, rabszolganép nem vett részt az értelmi műveltség terjesztésében, s erkölcsét illetően is csak elszomorító satnyaságot tüntet föl. Hitte, vallotta tanította ezt a kereszténység is mindenkor, hiszen ez az, mely minden embert egyenlő isten-teremtésének hirdetett, ez az, melynek szelleme a rabszolgaságot eltörülte. De ha tekintjük azon elveket, melyek ezen társulatok eljárását céljaik elérése tekintetében vezérlik, tárgyilagos gondolkodással lehetetlen el nem ismerni, hogy bennök a társadalomra iszonyú vészt hozó elem rejlik. Mi ezeknek eljárásában alapelvök? Az, hogy az állami hatalom képviselőit és ennek közegeit, ha a népek szabadságának, boldogságának útjában állanak, szabad, sőt jogos meggyilkolással félre tenni az utból. Ha ezen okoskodást rendes alakjába öltöztetjük, így fog hangzani a syllogismus: a ki a népek boldogságának útjában áll azt szabad megölni; de a hatalomnak im ez a kezelője a népboldogságának útjában áll, tehát ezt szabad megölni. Mivel pedig a nép egyes emberekből áll, s a népboldogságot egyesek boldogsága teszi, azért ezen okoskodás értelmében a következő is kifogástalan: a ki az ember boldogságát gátolja, azt szabad megölni: de Péter vagy Pál az én boldogságomat gátolja, tehát Pétert vagy Pált szabad megölnöm. És milyen állapotot szül aztán az ilyen tanításnak áltasános érvényre emelkedése? A gyermek azt találja gndolni, hogy apja, mert él, útjában áll az ő jobbélhez jutásának: nosza rajta! szabad elvágni élete fonálát; valaki úgy találja, hogy ő azon állásba, melyet én elfoglalok, azért nem helyezkedheik bele, mert én élek, útjában állok így boldogulásának: tehát föl a fegyvert! meg van a szabadság engem elküldeni a más világra.

(Vége köv.)

Irodalom.

— Megjelent az „Összetartás“ katolikus közlöny. I. Evfolyam. 1. sz. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Felelős szerkesztő Szücs Emil. Kiadóhivatal: Szücs és Goszlet könyvkereskedése, Sz. Ferencziék-bazárja 14. és 15. bolt hová az előfizetési pénzkel küldendők. Ára egész évre 2 frt; félévre 1 frt; negyedévre 50 kr. Örömmel üdvözljük az új kollégát, mely nyílt sisakkal lépett ki a küzdőterre, s eléggé válogatott fegyverekkel kezében sorakozott méltó kollégái mellé. Kívánjuk, hogy a küzdelem heve el ne lankassza, de még inkább, hogy a pártolás hiányának köszirtjén nemes buzgalma hajótörést ne szenvedjen.

A napi események köréből.

— Ft. Lőnhart Ferencz Főpásztor urunk ő Méltóságának beiktatási ünnepélye — mint örömmel jelenthetjük — teljes megállapodás szerint folyó szeptember hó 17-én fog végbemenni. Ezen alkalomból meghívók nem fognak kibocsáttatni; a rászt venni kívánók azonban szívesen látott vendégek lesznek. — Fm. dr. Haynald Lajos bibornok-érsek

ur ő Eminentája ő Méltóságához intézett egy igen szívélyes levélben fejezte ki sajnálatát afölött, hogy e szép ünnepélyen — több oldalról akadályozva lévén — személyesen is részt nem vehet, azonban megígéri kegyeskedett, hogy az erdélyi egyházme gyét nemsokára magas látogatásával fogja szerencseltetni.

— Nagyréposti kinevezés. Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére, dr. Barts Ferencz czimzetes prépostot és örkanonokot, a károlyfehérvári székeskáptalan nagyrépostjává nevezem ki. Kelt Schönbrunnban, 1882. évi augusztus hó 22-én, Ferencz József, s. k. Trefort Agoston s. k. Ezen legmagasabb kinevezéshez örömmel csatoljuk szerencsekívánataunkat s azon legfőbb óhajtatásunkat, hogy Isten a törhetlen munkásságáról hazaszerte ismert nagytudományú és finom műveltségű egyént a megérdemelt kitüntetésben s új hivatala fontos teendőinek a főpásztor magas szándékait szerinti végzésében az egyházme gyéi ügyeinek felvirágoztatására, az édes haza javának munkálataira és a köztársadalmi jóllét előmozdítására boldogul és sokáig éltesse!

— Személyzetiek. Schwörer Sebestyén beszercei segédlelkész brasói segédlelkésznek, Zsigmond Endre új áldozár beszercei segédlelkésznek, Tamás Dávid bereczki segédlelkész nagy-kászonyi segédlelkésznek, Pap Gyula n-kászonyi segédlelkész k-polyáni segédlelkésznek, Lukács Károly csatószegi segédlelkész cs-rákosi segédlelkésznek, Kalit Ferencz új áldozár csatószegi, Balló János új áldozár cs.-sz.-miklósi, Pál György új áldozár tordai segédlelkésznek, Lukács Antal szerepap kolozsvári hitelemzőnek neveztetett ki. A tövisi r. k. tanítói állomásra pályázat útján Smoczer Lajos megválasztott és kinevezetett.

— Az 1882/3-iki tanév megnyitása szept. 3-ikán történt meg. Délelőtt 9 órakor a székesegyházban ünnepélyes „Veni Sancte“ volt melyen az összes tanulóifjúság és tan személyzet sok szülővel egyetemben megjelent. A szent misét négyes karban Fogarasy János karnagy vezetés mellett a növendékpapok zengedeztek. Mise után a papnöveldeben Mélt. Lőnhart Ferencz erdélyi püspök urunk jelenlétében s buzdító beszéde kapcsán az előjáróság a törvényeket fölolvastatta s magyarázattal kísértte. A gymnasiumban a tanárok jelenlétében Bíró Béla igazgató az idő helyes fölhasználásáról tartott beszéddel az 1882/3 tanévet megnyitotta, a törvényeket Straubert Ödön tanártestületi jegyző által felolvastatta és az intézetről rendszeresített jutalmi tételeket kihirdette. A főelemi tanodában és leánynöveldeben is megtétettek a megnyitási intézkedések és megadattak az igazgatóságok és előjáróságok által a kellő utasítások. A tanulóifjúság ez idén is jelentékeny számban gyűlt össze a muzsák csarnokaiban. A tanárok és tanítók működésére szép tér van föltárulva. Hadd menjen kitartó fogalommal a munka, hogy a vallásos ifjúság képzése által szilárduljon az üdv egyháza s erősödjék vallásos polgárok föllépésével a nemzet és haza java!

— Trefort Agoston vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur ő Excaja szept. 5-én ünnepelte minisztersége 10-ik évfordulóját. Ez alkalomból a vezetése alá tartozó hivatali testületek Budapestesen személyesen tiszteltek a vidékről pedig közel 200 üdvözlő távirat érkezett. A kolozsvári tudomány egyetem külön föliratban fejezte ki üdvkívánatait a decennium alkalmából mint kiváló érdemet emelvén ki hogy magának az egyetemnek és decennalis föállítására a minister működésének decenniumával összeesik.

Kiadja: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Szerkesztőbizottság. Felelős szerkesztő: BIRO BÉLA Szerkesztőtársak: BALOGH IGNÁCZ, Dr. CSERNI BÉLA, FÁBIÁN SÁNDOR, Dr. TÓDOR JÓZSEF.

Nyomatott a püsp. lyc. nyomda gyorssajtóján (Klüger B.-nál.) Gyulafehérvártn.